

SUOMUSSALMI HEMMANRANTA

122

Esihistoriallisen asuinpaikan

koekaivaus

Helena Taskinen 1985

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu
KOEKAIVAUSPAIKAN ESITTELY	1
OTE PERUSKARTASTA	2
ALUEEN TOPOGRAFIAA	3
ALUEEN KOEKAIVAUS	3
YHTEENVETO	4
LUETTELO KERTOMUKSEEN LIITTYVISTÄ NEGATIIVEISTA	5
LUETTELO KERTOMUKSEEN LIITTYVISTÄ DIAPOSITIIVEISTA	5
VAAITUSLUKULUETTELO	6
VALOKUVIA	7
YLEISKARTTA 1:1000 A4	8
VAAITUSKARTTA 1:1000 A4	9
FOSFAATTINÄYTEKARTTA	10

LIITE: Fosforianalyysi

SUOMUSSALMI HEMMANRANTA

kivikautisen asuinpaikan koekaivaus 1985

Kunta: Suomussalmi

Kylä: Kirkonkylä Ämmänsaari

Tila: Oilola RN:o 26:47

Maanomistaja 1985: Oilolan perikunta

Asiainhoitaja Teodor Rinne

Osuuspankki

89600 ÄMMÄNSAARI

Sijainti: Peruskartta 4422 07 ÄMMÄNSAARI (1973)

koordinaatit: x = 7199 40

y = 448 64

z = n. 199

Kertomukseen liittyvät löydöt: KM 23056:1-3, nro 3 fosfaattinäytteitä (Diar.
26.11.1985)

Suomussalmen Hemmanrannasta aikaisemmin tulleet löydöt: KM 20388:1-2, KM 21035:1-2

Aikaisemmat tutkimukset: M. Huurre, 1978, tarkastus (KM 20388)

M. Huurre, 1981, tarkastus (KM 21035)

Asuinpaikka on mainittu Suomussalmen muinaisjäännösluettelossa numerolla 122.

Kertomukseen liittyvät kartat: peruskarttaote A4 s. 2

yleiskartta 1:1000 A 4 s. 8

(yleiskartta liittyy Jalonniemen koekaivauksen yleiskarttaan 1985)

vaaituskartta 1:1000 A4 s. 9

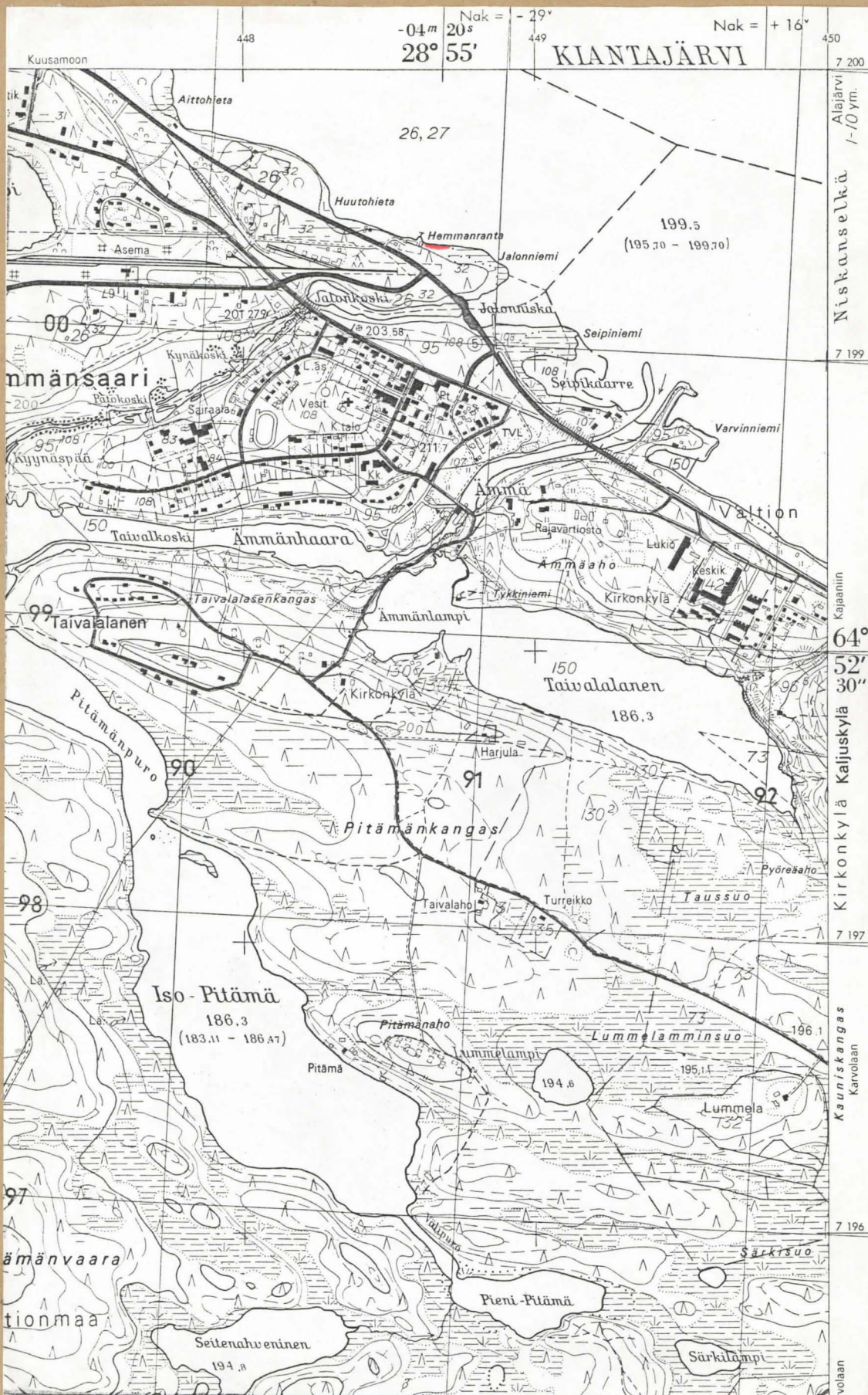
Kertomukseen liittyvät negatiivit: ff. 63556-63558, joista kuvat ovat sivulla 7.

Kertomukseen liittyvät diapositiivit nrot 10094-10095

SUOMUSSALMI HEMMANRANTA

Ote peruskartasta 1:20 000 4422 07 ÄMMÄNSAARI (1973)

- kivikautinen asuinpaikka-alue merkitty punaisella

Hemmanrannan kivikautinen asuinpaikka-alue oli yksi tutkimuskohde Suomussalmen Kiantajärven esihistoriallisten asuinpaikkakohteiden koekaivausohjelmassa 20.5.-15.7.1985. Koekaivauksen tarkoituksena Hemmanrannassa oli selvittää asuinpaikka-alueen rajat, ja kuinka kiireellisiä mahdolliset lisätutkimukset asuinpaikalla olisivat.

Hemmanrannan alueelta on aiemmin löydetty irtolöytöinä kivitaltta ja kvartsia.

ALUEEN TOPOGRAFIAA

Hemmanranta sijaitsee Kiantajärven etelärannalla. Hemmanrannan kohdalla on maisemaan vaikuttanut vajarakennusten ja laiturin rakentaminen. Lisäksi ympäröivää maata on tasoitettu ja paikalle ajettu hiekkaa. Muuten Hemmanrannan alue on sekametsää ja maaperältään hyvin kivistä.

Itäosassa Hemmanrannan aluetta on laaja kosteikkoalue, jonka kuivattamiseksi alueelle on kaivettu oja.

ALUEEN KOEKAIVAUS

Hemmanrannan koekaivaus aloitettiin kuorimattoman alueen länsiosasta, rannassa olevan pienen vajarakennuksen kaakkoispuolelta. Koekuoppia kaivettiin 6-10 m välein pitkin rantakaistaletta sekä pohjois-etelä -suuntaisesti koekuoppia näiden kohdalle 6-10 m välein rannasta pois päin (ks. koekuoppien sijaintia yleiskartasta s. 8).

Koekuoppien koko oli 1 x 1 m ja ne kaivettiin puhtaaseen, löydöttömään maahan asti, vähintään kuitenkin 50 cm syvyyteen. Koekuopat kaivettiin 10 cm tasoisella lapiolla.

Maaperä oli koko tutkitulla alueella hyvin kivistä. Ohutta, hyvin heikosti värjäätynyttä kulttuurimaata oli havaittavissa noin 60 m pitkällä kapealla rantakaistaleella (kulttuurimaata oli havaittavissa rannimmaisten koekuoppien alueella). Havaitun kulttuurikerroksen paksuus oli noin 5 cm.

Läntisimmän koekuopparivin koekuoppien kohdalla olivat maakerrokset pahasti sekoittuneita ja päällä runsaasti sekundaarista maakerrosta.

Koekaivauksessa tuli löytöinä 2 kvartsikaavinta, 14 kpl kvartsi-iskoksia, 38,5 g palanutta luuta, 2 vuolukivikappaletta ja 1 rautakuonapala.

Koekaivauksella käytettiin kiintopisteitä 16, 17 ja 18. Kiintopisteiden absoluuttiset korkeudet puuttuvat, koska korkeuskiintopisteeksi arvellun pisteen nro 347 absoluuttista korkeutta ei ole onnistuttu saamaan selville. Koekuopista vaaittiin pinta- ja pohjakorkeudet sekä pohjaveden pinnankorkeus, jos koekuoppaan oli tullut vettä (ks. vaaituskarttaa s. 9 ja vaaituslukuluetteloa s. 6).

Hemmanrannan alueelta on otettu koekuopista fosfaattinäytteet (ks. KM 23056: 13 ja fosfaattinäytekarttaa s. 10).

YHTEENVETO

Hemmanrannan koekaivausten tulosten perusteella asuinpaikka-alueita voidaan katsoa olevan jäljellä vain hyvin kapealla ja noin 60 m pitkällä rantakais-taleella. Hemmanrannan asuinpaikka ei koekaivaustulosten perusteella vaikuta kovin runsaslöytöiseltä.

Löytöaineiston perusteella voisi olettaa Hemmanrannan alueella olleen kivi-kautta nuorempaakin esihistoriallista toimintaa. Tähän viittaavat koekuopista löytyneet vuolukivi- ja rautakuonakappaleet.

Muinaisjäännösluokituksessa alue kuuluu luokkaan II.

Helsingissä 7. tammikuuta 1986

Helena Taskinen

LUETTELO KERTOMUKSEEN LIITTYVISTÄ NEGATIIVEISTA

63556-63558 Suomussalmi Hemmanranta. Maisemakuva (panoraamakuva) Hemmanran-
nan kivikautisesta asuinpaikka-alueesta. Kuvattu luoteesta.

LUETTELO KERTOMUKSEEN LIITTYVISTÄ DIAPOSITIIVEISTA

10094 Suomussalmi Hemmanranta. Maisemakuva kivikautisesta asuinpai-
kasta. Asuinpaikka-aluetta kuvassa näkyvällä rannalla. Kuvattu
luoteesta.

10095 Suomussalmi Hemmanranta. Maisemakuva kivikautisesta asuinpai-
kasta. Asuinpaikka-aluetta kuvassa näkyvällä metsikköalueella.
Kuvattu lännestä.

KOEKUOPPIEN VAAITUSLUKULUETTELO

202 (koekuopan pintavaaitusluku)252 (koekuopan pohjavaaitusluku)

245 (pvk) (pohjaveden korkeuden vaaitusluku)

Koekuoppa 1:	$\frac{202}{252}$	kp 16, kone 231	koekuoppa 17:	$\frac{154}{211}$	kp 17, kone 126
				200 (pvk)	
2:	$\frac{146}{196}$	- " -	18:	$\frac{128}{147}$	- " -
3:	$\frac{133}{180}$	- " -	19:	$\frac{166}{211}$	- " -
				202 (pvk)	
4:	$\frac{213}{264}$	- " -	20:	$\frac{148}{197}$	- " -
	260 (pvk)			191 (pvk)	
5:	$\frac{151}{206}$	- " -	21:	$\frac{168}{209}$	- " -
				199 (pvk)	
6:	$\frac{132}{186}$	- " -	22:	$\frac{178}{216}$	- " -
				195 (pvk)	
7:	$\frac{218}{273}$	- " -	23:	$\frac{153}{206}$	- " -
	260 (pvk)			192 (pvk)	
8:	$\frac{161}{207}$	- " -	24:	$\frac{163}{221}$	- " -
				104 (pvk)	
9:	$\frac{141}{188}$	- " -	25:	$\frac{141}{187}$	- " -
10:	$\frac{212}{257}$	- " -	26:	$\frac{163}{221}$	- " -
				202 (pvk)	
11:	$\frac{156}{210}$	- " -	27:	$\frac{158}{199}$	- " -
12:	$\frac{157}{195}$	- " -	28:	$\frac{170}{208}$	- " -
				201 (pvk)	
13:	$\frac{200}{241}$	- " -	29:	$\frac{141}{199}$	- " -
				182 (pvk)	
14:	$\frac{159}{211}$	- " -	30:	$\frac{146}{205}$	- " -
				195 (pvk)	
15:	$\frac{205}{251}$	- " -	31:	$\frac{136}{180}$	- " -
16:	$\frac{177}{231}$	- " -			

SUOMUSSALMI HEMMANRANTA

Helena Taskinen 1985

Maisemakuva Hemmanrannasta. Kuvattu luoteesta.

SUOMUSSALMI HEMMANRANTA
HELENA TASKINEN 1985

YLEISKARTTA MK 1:1000 10m

PIIRT. PÄIVI KONTIO

Karttapohjana käytetty Suomussalmen kunnan
kaavakarttaa mk 1:2000 v:lta 1968

26:1 tilan rekisterinumero

26:47 tilan rekisterinumero

⊙ kp 16 =?, kone 231

⊙ kp 17 =?, kone 126

⊙ kp 18 =?, kone 108

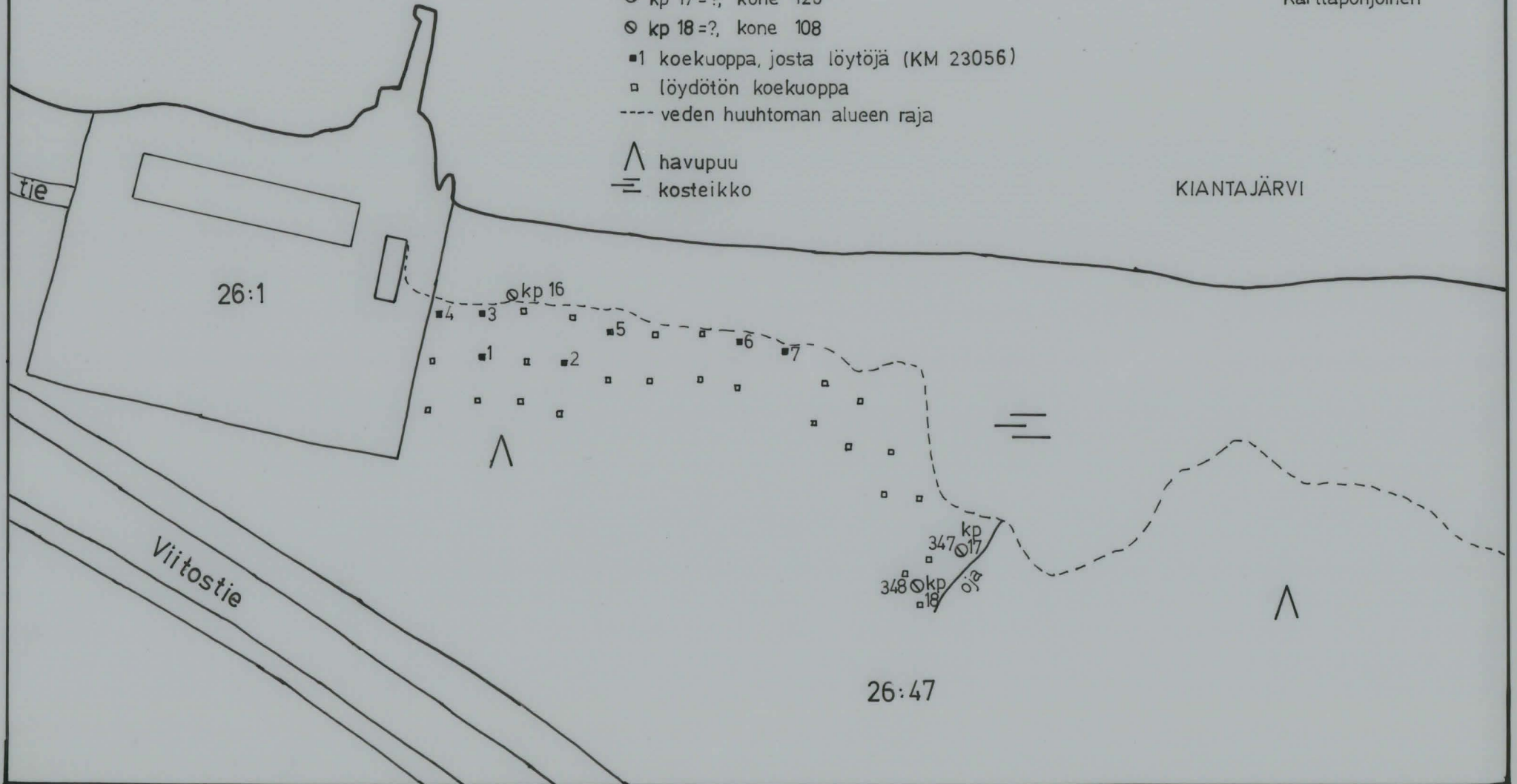
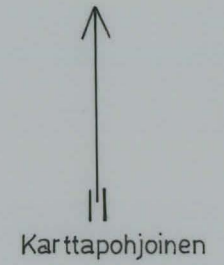
■ 1 koekuoppa, josta löytöjä (KM 23056)

□ löydötön koekuoppa

---- veden huuhtoman alueen raja

△ havupuu

≡ kosteikko

SUOMUSSALMI HEMMANRANTA

HELENA TASKINEN 1985

VAAITUSKARTTA MK 1:1000 10m

PIIRT. PÄIVI KONTIO

Karttapohjana käytetty Suomussalmen kunnan

kaavakarttaa mk 1:2000 v:lta 1968

26:1 tilan rekisterinumero

26:47 tilan rekisterinumero

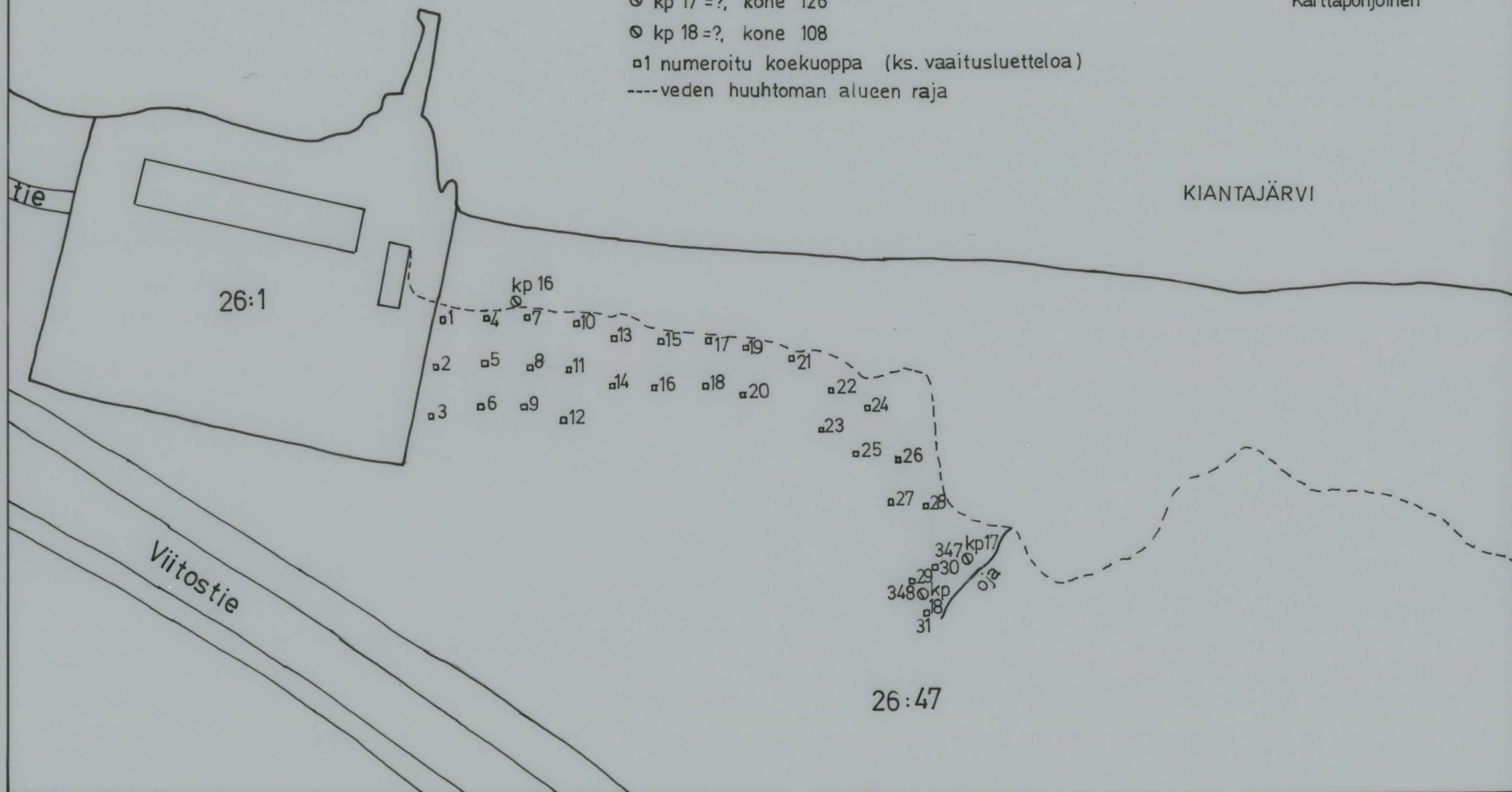
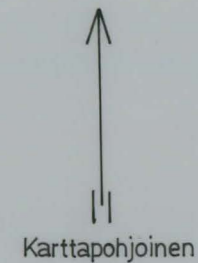
⊙ kp 16 =?, kone 231

⊙ kp 17 =?, kone 126

⊙ kp 18 =?, kone 108

□1 numeroitu koekuoppa (ks. vaaitusluettelo)

----veden huuhtoman alueen raja

SUOMUSSALMI HEMMANRANTA
HELENA TASKINEN 1985

YLEISKARTTA MK 1:1000 10m

PIIRT. PÄIVI KONTIO

Karttapohjana käytetty Suomussalmen kunnan
kaavakarttaa mk 1:2000 v:lta 1968

26:1 tilan rekisterinnumero

26:47 tilan rekisterinnumero

⊙ kp 16 =?, kone 231

⊙ kp 17 =?, kone 126

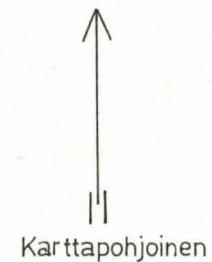
⊙ kp 18 =?, kone 108

■ 1 koekuoppa, josta löytöjä (KM 23056)

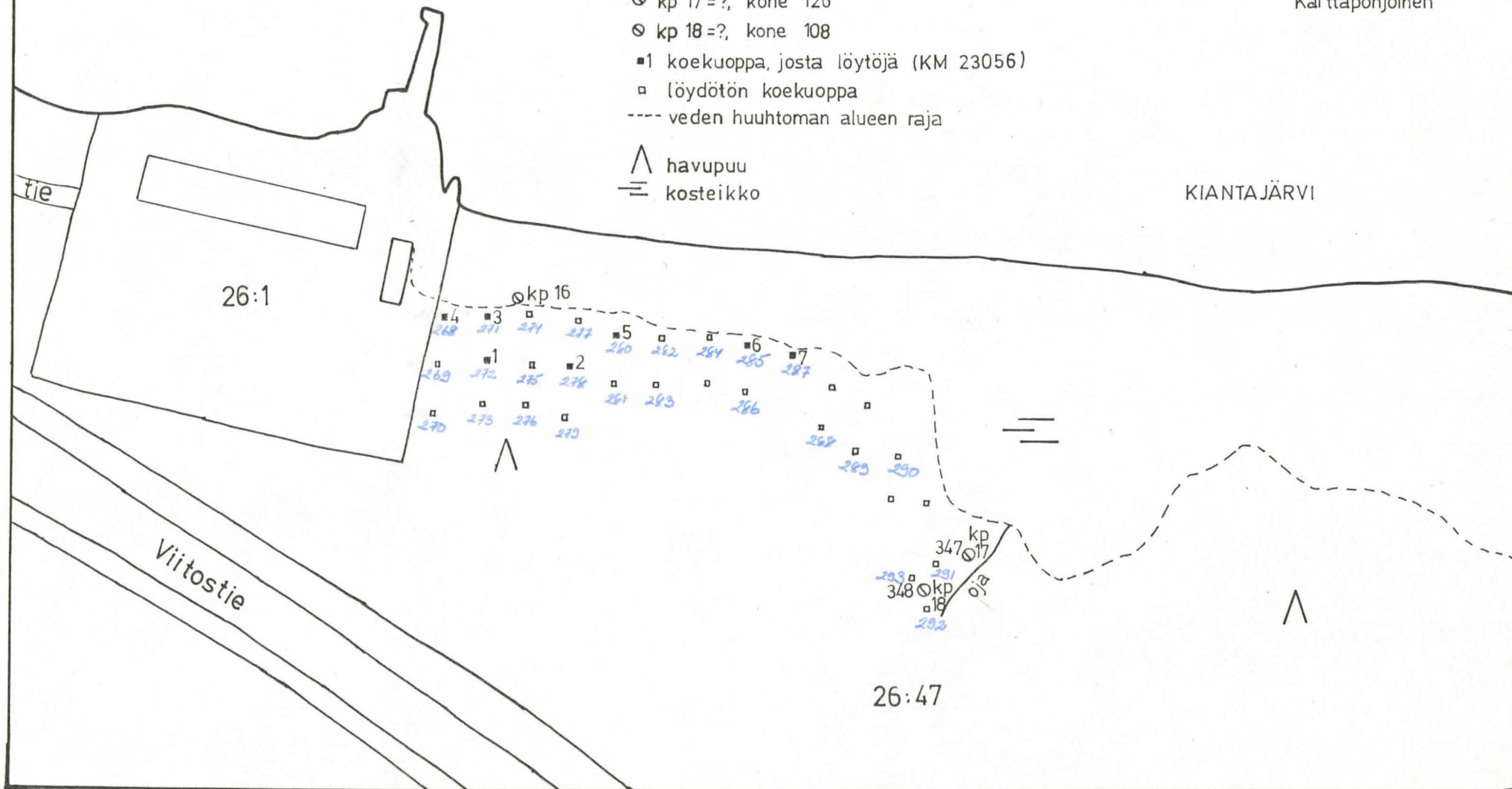
□ löydötön koekuoppa

---- veden huuhtoman alueen raja

△ havupuu
≡ kosteikko

KIANTAJÄRVI

SUOMUSSALMI HEMMANRANTA
Helena Taskinen 1985

Esihistoriallisen asuinpaikan fosforianalyysi
Analysointi: Tuija Jantunen
Selostus ja kartta: Jukka Moisanen

FOSFORIANALYYSI

uutos: näyte 5 mg \leq 0,5 mm	vert. 400
sitr.happo 2 % 50 ml	conc.adj. 261
analyysi: uutosta 10 ml	abs. 1.534
ammoniummolybd.keh. 10 ml	200 - 196
natr.sulf. 1 ml; hydrokinoni 1 ml	600 - 563
deionisoitua vettä 78 ml	
suodatin 585	

Fosfaattinäytteen		Fosfaattinäytteen	
numero	arvo	numero	arvo
268	800	283	343
269	423	284	173
270	104	285	066
271	165	286	054
272	090	287	049
273	286 (huom.kontr.412)	288	107
274	145	289	087
275	804	290	085
276	188	291	076
277	141	292	117
278	280	293	143
279	112		
280	317		
281	179		
282	395		

SUOMUSSALMI HEMMANRANTA ASUINPAIKKA:EPÄTODENNÄKÖINEN

Fosfaattiarvot ovat pääosin matalia (mediaani 145 mgP/kg). Fosfaattianomalia-alueita syntyy lännessä olevan rakennetun alueen tuntumaan. Anomaalisen alueen muoto on epämääräinen ja rikkonainen.

Fosfaattikarttaan on huomioitu kaikki alueelta otetut 26 näytettä. Näytteiden lukumäärä on kuitenkin liian pieni ja aiheuttaa tilastollisessa käsittelyssä virhemahdollisuuden.

Selostus J.Moisasen, konsultoitu P.Schulzia ja M.Laventoa.

SUOMUSSALMI HEMMANRANTA
HELENA TASKINEN 1985

FOSFAATTIKARTTA MK 1:1000 10 m

PIIRT. JUKKA MOISANEN

Karttapohjana käytetty Suomussalmen kunnan
kaavakarttaa mk 1:2000 v:lta 1968

Ks. myös yleiskartta s. 8

+ näytteenottopiste $\times < 286$ mgP/kg

● näytteenottopiste $\times \geq 286$ mgP/kg

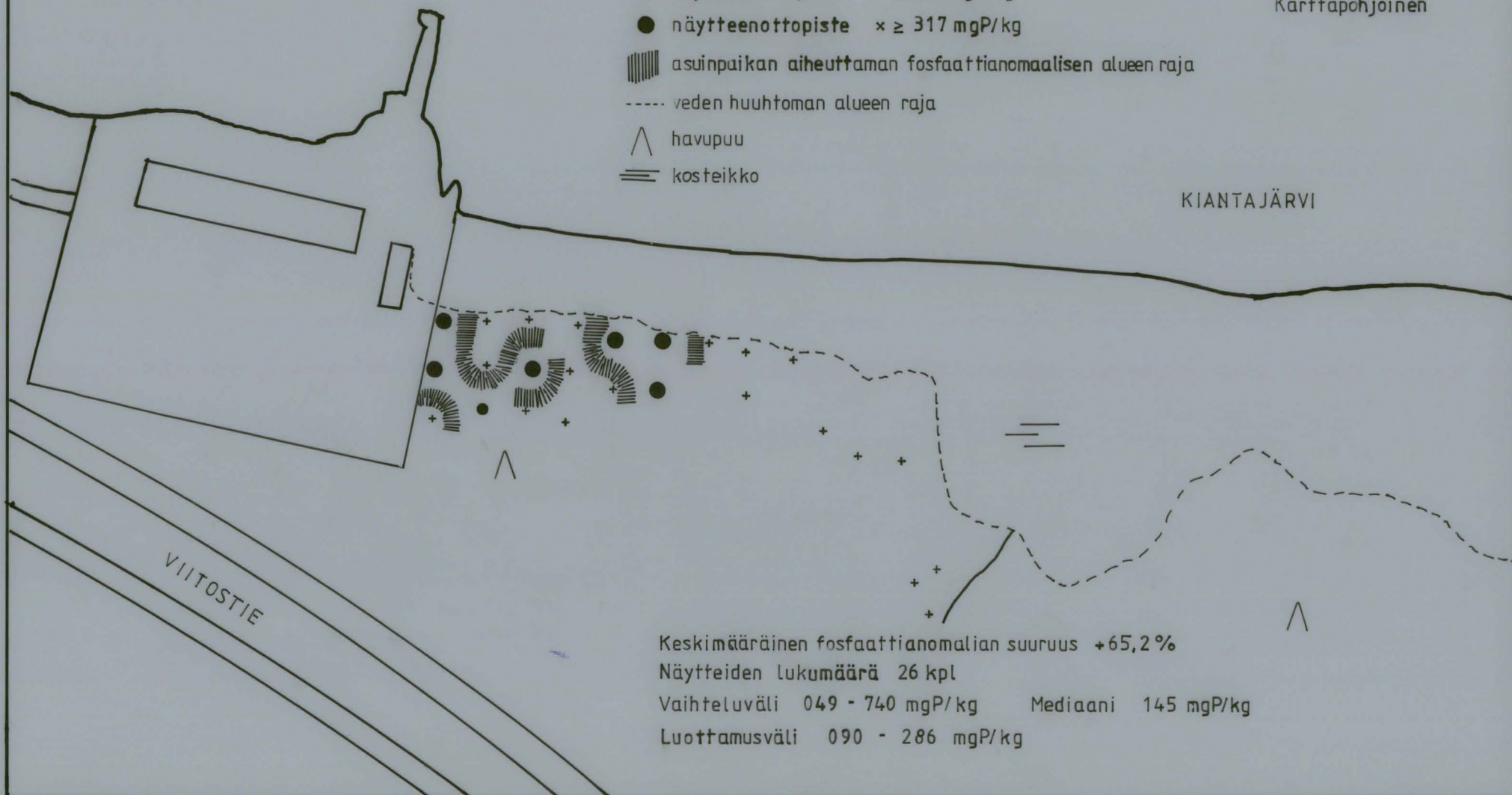
● näytteenottopiste $\times \geq 317$ mgP/kg

 asuinpaikan aiheuttaman fosfaattianomaalisen alueen raja

----- veden huuhtoman alueen raja

 havupuu

 kosteikko

Keskimääräinen fosfaattianomalian suuruus +65,2%

Näytteiden lukumäärä 26 kpl

Vaihteluväli 049 - 740 mgP/kg Mediaani 145 mgP/kg

Luottamusväli 090 - 286 mgP/kg